

นักรบแห่งคันตระ (๔): นาโรปะ จากพระนักปราชญ์ผู้มหาสิทธิ์

เรจินัลด์ เรย์ เขียน

วิจักขณ์ พานิช แปล

หากตัดดินกันอย่างผิวเผินแล้วคนบ้าๆบอๆอย่างทีโลปะคงไม่สามารถอบรมสั่งสอนใครให้รู้
แจ้งขึ้นมาได้ แต่ที่น่าทึ่งก็คือ ศิษย์เอกของทีโลปะคือ นักปราชญ์มหาบัณฑิตนาโรปะผู้เลื่องลือ

นาโรปะโตมาในครอบครัววรรณะกษัตริย์ โดยเขาถือเป็นลูกชายหัวแก้วหัวแหวนของตระกูล
เลยทีเดียว บิดามารดาต่างก็คาดหวังให้นาโรปะแต่งงานมีครอบครัว และสืบทอดอำนาจและทรัพย์
สมบัติของครอบครัวต่อไป นาโรปะทำตามความคาดหวังดังกล่าว แต่งงานมีครอบครัวไปได้นานถึง
แปดปี จนวันหนึ่งเขาคัดสินใจที่จะออกบวชจากโลกียวิสัย เขาได้แยกทางกับภรรยาเพื่อเข้าสู่ร่มกาสาว
พัศตร์ ใช้ชีวิตสมณะ ศึกษาพระธรรมอยู่ในมหาวิทยาลัยพุทธที่มีชื่อเสียงอย่างนาลันทา

นาโรปะใช้เวลาหลายปีศึกษาเรียนรู้พระธรรมวินัยจนทะลุปรุโปร่ง ไม่ว่าจะเป็นในคัมภีร์
พระไตรปิฎก ทั้งพระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรม คัมภีร์ปรัชญาปารมิตาสูตของฝ่ายมหายาน
รวมถึงคำสอนในชั้นของคันตระ จนในที่สุดเขาได้ถูกเลือกให้เป็นอธิการบดีของมหาวิทยาลัยนาลันทา
ทุกคนรู้จักนาโรปะในฐานะพระนักปราชญ์มหาบัณฑิตที่เก่งกาจที่สุด

วันหนึ่ง ขณะที่นาโรปะกำลังนั่งอ่านหนังสือเกี่ยวกับหลักปรัชญาและตรรกะ อยู่บนสนามหญ้า
ภายในมหาวิทยาลัยนาลันทา เขามืดได้ทอดผ่าน นาโรปะจึงผละจากหนังสือแล้วหันไปมองเงาอันน่า
สะพรึงกลัวนั้น เขาได้เผชิญหน้ากับหญิงแก่ ผิวหม่นคล้ำเป็นสีน้ำเงินเข้ม ตาสองข้างสีแดงที่จมฝังอยู่
ในเขี้ยวอันเหี้ยว่น ผมสีน้ำตาลจางๆสลัดห้อยยาว ริมฝีปากเหี้ยว่นและบิดเบี้ยว กับฟันที่ผุเน่าเหม็น
เธอเดินกระเผลกๆด้วยไม้เท้าเก่าๆ เข้ามาหานาโรปะ จากนั้นเธอจึงเอ่ยถามว่า “เจ้ากำลังอ่านอะไรอยู่”
นาโรปะตอบไปว่าเขากำลังคร่ำเคร่งอยู่กับหนังสือหลักปรัชญาพุทธศาสนาอันลึกล้ำ หญิงแก่จึงถาม
ต่อไปว่า “เจ้าเข้าใจตัวอักษรหรือเข้าใจความหมายที่แท้” นาโรปะจึงตอบไปว่าเขาเข้าใจทุกประโยค
ทุกตัวอักษรที่กล่าวไว้ในหนังสือเล่มนั้นเป็นอย่างดี หญิงแก่ได้ยิ้มนั่นก็ดีใจ เดินร่ำควงไม้เท้าไปมา
อย่างลึกลับ นาโรปะเห็นเธอมีความสุขเช่นนั้น จึงบอกเธอเพิ่มไปว่า เขามีความเข้าใจในความหมายที่
แท้ของมันด้วย แต่เมื่อได้ยิ้มนั่น หญิงแก่ก็เริ่มตัวสั่นเทา ร้องให้ สะอึกสะอื้น แล้วทรุดฮวบลงไปกับ
ไม้เท้าเก่าๆด้ามนั้น นาโรปะเห็นเช่นนั้นจึงถามหญิงแก่ถึงสาเหตุที่ทำให้อารมณ์ของเธอเปลี่ยนไปอย่าง
กะทันหัน เธอจึงบอกนาโรปะไปว่า “เมื่อนักปราชญ์มหาบัณฑิตอย่างเจ้ายอมรับว่าเจ้าเข้าใจเพียง
ความหมายตามตัวอักษรของหลักธรรมะที่เจ้าอ่าน เจ้าพูดความจริง อันทำให้เจ้ามีความสุข แต่เมื่อเจ้า
โกหกว่าเจ้าเข้าใจความหมายที่ลึกซึ้งของหลักธรรมะนั้นๆ มันทำให้เจ้ารู้สึกเศร้าใจยิ่งนัก”

นาโรปะได้ยืนเช่นนั้นก็ตกใจจนพูดอะไรไม่ออก เขารู้แต่ใจว่าสิ่งที่หญิงแก่พูดเป็นความจริงทุกประการ แรงบันดาลใจแห่งการค้นหา “ความหมายแห่งชีวิตที่แท้” ได้ผุดบังเกิดขึ้นในใจ เขาจึงได้ถามหญิงแก่ไปว่า “แล้วใครกันที่เข้าใจความหมายที่แท้ แล้วฉันจะสามารถรู้แจ้งในความหมายที่ว่ำนั้นได้ด้วยวิธีการใด” หญิงแก่ยกไม้เท้าชี้ไปที่ป่าทึบพร้อมกล่าวว่า “เขาผู้นั้นคือ “น้องชาย” ของข้า จงออกเดินทางตามหาด้วยตัวเจ้าเอง แสดงความเคารพ แล้วขอให้เขาสอนความหมายที่แท้แห่งธรรมะให้แก่เจ้า” พอกล่าวจบทาคณิในคราบหญิงแก่ก็อำพรางตัวไปในบัดดล “ราวกับเงารุ้งในฟากฟ้า”

เราอาจจะปฏิเสธความน่าเชื่อถือของตำนานที่ว่านี้ เพราะมันออกจะเป็นเรื่องที่เหลือเชื่อเกินกว่าที่จะจริงจังก้ไปกับมัน โดยเฉพาะคนที่มิเชื่อเสียและความสำเร็จอย่างนาโรปะด้วยแล้ว ออกจะเป็นเรื่องง่ายที่จะหันกลับไปยึดมั่นกับความสำเร็จทางโลกที่เขาสั่งสมมาอย่างไม่จำเป็นจะต้องไปให้ความสำคัญกับคำพูดของคนแปลกหน้าอย่างหญิงแก่นางนั้น แต่ในกรณีของนาโรปะ วินาทีนั้นบ่งบอกถึงบางสิ่งบางอย่างในตัวเขาที่อยู่เหนือความคับแคบของอัตตา อันเป็นสิ่งที่เขาโหยหามานานแสนนาน เขาพร้อมที่จะอุทิศชีวิตที่เหลือของเขาในการค้นหาความหมายของการมีชีวิตอยู่ที่แท้ นาโรปะจึงตัดสินใจประกาศลาออกต่อหน้าที่ประชุมของเหล่าพระนักปราชญ์ทั้งหลาย เพื่อออกเดินทางตามหาบุคคลที่เขาแทบจะไม่รู้แม้กระทั่งความจริงที่ว่า “น้องชาย” ของหญิงแก่ที่ว่ำนั้นมีชีวิตอยู่บนโลกนี้จริง ๆ หรือไม่

พระสงฆ์ที่นำลัทธิต่างก็คิดว่านาโรปะได้เสียสติไปแล้ว พวกเขาพยายามหว่านล้อมนาโรปะให้หันกลับมาให้คุณค่ากับวิถีชีวิตของพระสงฆ์ที่ต่างเปรียบพร้อมไปกับการศึกษาและศีลจรรยาที่สูงส่ง อันแสดงถึงเป้าหมายที่ชัดเจนของพุทธศาสนา ความคิดที่จะทิ้งทุกสิ่งทุกอย่างที่ว่ำนั้นจึงถูกมองเป็นบาปหนักต่อโพธิ์ใหญ่แห่งพุทธธรรมทั้งองกาม

เหล่าเพื่อนๆ ของนาโรปะต่างช่วยกันทุกวิถีทาง ให้นาโรปะได้หวนคิดถึงช่วงเวลาและสิ่งต่างๆ ที่เขาได้ทุ่มเทไปกับการศึกษาร่ำเรียน หน้าที่การงานในมหาวิทยาลัยที่ยิ่งใหญ่ อีกทั้งชื่อเสียงเกียรติยศที่เขาได้สั่งสมมาในฐานะนักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ อันไม่ควรถูกทิ้งขว้างอย่างง่ายดายด้วยเช่นนี้ กษัตริย์ในมณฑลนั้นจะต้องโกรธเป็นฟืนเป็นไฟ และหากนาโรปะยืนยันต่อการตัดสินใจครั้งนี้ ก็จะเป็นที่แน่นอนว่า ชื่อเสียงทั้งหมดของเขาจะถูกทำลายป่นปี้ อย่างไม่มีทางจะเรียกคืนกลับมาได้เหมือนเก่า

อย่างไรก็ดี นาโรปะไม่ได้หวั่นไหวไปกับคำขู่เหล่านั้นเลยแม้แต่น้อย เขาสะละหนังสือและพระคัมภีร์ทั้งหลายทิ้งไปอย่างไม่เสียดาย หยิบเพียงบาตร ขำมและสิ่งของติดตัวไม่กี่อย่าง แล้วมุ่งหน้าไปยัง “ทิศตะวันออก” สู่ป่าทึบสลัดกันทะเลทรายผืนกว้าง เพื่อตามหาครูของเขา

นาโรปะพบว่าการเดินทางแสวงหาอาจารย์ของเขาเต็มไปด้วยความยากลำบาก ความสับสน และความท้อแท้ สิ้นหวัง หลายต่อหลายครั้งที่เขาพบกับเหตุการณ์ประหลาดๆ ที่นาโรปะคิดไปว่ามันไม่

เกี่ยวข้องกับอะไรกับการตามหาอาจารย์ของเขา แต่กลับมาตระหนักได้ในภายหลังว่าเหตุการณ์เหล่านั้นคือ ร่องรอยการปรากฏตัวของทีโลปะ ดูเหมือนยิ่งเดินท่องไปมากเท่าไร นาโรปะก็ยิ่งต้องเผชิญหน้ากับ อุปสรรคภายในจิตใจของเขาเองมากขึ้นเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นหลักธรรมะที่มีอยู่เต็มหัว ความหลงงมงยง ที่ถูกสะสมมาตลอดช่วงเวลาของการร่ำเรียน และความอวดคิดว่าตัวเองนั้นเข้าใจถึงความเป็นไปของ ทุกสรรพสิ่งในโลกนี้ ในที่สุดนาโรปะก็มาถึงจุดที่เขารู้สึกเหนื่อยล้าเต็มทนกับการพยายามตามหาที โลปะ จิตของเขาทั้งฟุ้งและวุ่นวายอย่างไม่มีหยุดพัก ร่างกายรู้สึกราวกับจะระเหิดหาย ส่วนจิตใจก็ตกสู่ ภาวะสิ้นหวังอย่างถึงที่สุด โชคชะตาดูเหมือนจะกำลังเล่นตลกกับเขา ชีวิตเก่าก็ได้โยนทิ้งไปหมดสิ้น ส่วนชีวิตใหม่ตามหาเท่าไรก็ไม่มีความหวัง

ในขณะที่รู้ว่า เขาคงไม่มีทางหวนกลับไปใช้ชีวิตแบบเก่าได้อีก หนทางข้างหน้าก็ดูจะเต็มไปด้วย อุปสรรคที่กีดขวางการค้นพบศักยภาพภายในตัวเขา ความสิ้นหวังได้พานาโรปะมาถึงจุดที่เขาเชื่อ ว่า คงเป็นเพราะบาปกรรมที่เขาได้ทำไว้ในอดีตชาติ ที่ทำให้ชาตินี้เขาคงไม่มีทางที่จะได้พบกับครูที่เขา เฝ้ามองหา เขาจึงตัดสินใจที่จะฆ่าตัวตาย นาโรปะได้หยิบมีดขึ้นมาแล้วเตรียมที่จะปาดคอตัวเอง

ทันใดนั้น ทีโลปะในร่างของชายผิวน้ำเงินคล้ำได้ปรากฏตัวต่อหน้านาโรปะ ทีโลปะบอกกับ นาโรปะว่า “ตั้งแต่วินาทีที่เจ้าตัดสินใจออกเดินทางตามหาครู ข้าได้อยู่เคียงข้างเจ้าตลอดเวลา เป็นเพียง เพราะกิเลสตัณหาพรางตาไม่ให้เจ้าเข้าใจความจริงในข้อนี้ แต่กระนั้นเจ้าก็ดูจะเป็นพวชนะที่คู่ควรต่อ สายธารธรรม ข้าเชื่อว่าเจ้าจะสามารถรับการถ่ายทอดคำสอนสูงสุดได้ ดังนั้นข้าจึงยินยอมที่จะรับเจ้า เป็นศิษย์”

ช่วงเวลาสิบสองปีหลังจากนั้น นาโรปะผู้ได้กลายเป็นศิษย์ของทีโลปะ ได้ผ่านกระบวนการ ฝึกฝนที่ยากลำบากเหลือประมาณ ทีโลปะได้ให้แบบทดสอบทั้งต่อร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ความ เข้มแข็งของกระบวนการฝึกได้แสดงถึงความใส่ใจและความเข้าใจที่ทีโลปะมีต่ออุปสรรคภายในที่นาโร ปะสะสมมาในอดีต แต่ละถ้อยคำสอนดูเหมือนจะบาดลงไปยังตัวตนของนาโรปะอย่างไม่ปราณี จนหนี ไม่พ้นกับความรู้สึกที่ว่า การกระทำของทีโลปะช่างไร้ศีลธรรม และได้ทำร้ายชีวิตและจิตใจของศิษย์ผู้ นี้อย่างเลวร้ายที่สุด แต่กระนั้นทีโลปะก็ได้เผยให้นาโรปะได้เห็นการดำรงอยู่ของชีวิตที่เป็นอิสระ กว้าง ใหญ่ ไสซัด ประภัสสร อันเป็นคุณลักษณะที่ก้าวพ้นวินิยมนิยมถูกผิดและการเกิดดับของอัตตาที่คับแคบ ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาทีโลปะแทบจะไม่ได้พูดสอนอะไรมากมาย คำสอนที่นาโรปะได้รับเกิดขึ้นจาก สถานการณ์ที่ไม่ต้องการคำอธิบาย เป็นประสบการณ์ตรงของความทุกข์ ความเจ็บปวด รวมถึงการ กระทำที่ดูไร้ความหมายแต่กลับมีนัยให้เขาได้ลองปฏิบัติตาม การเดินทางของนาโรปะดูจะปราศจาก ความปลอดภัย และคำยืนยันใดๆทั้งสิ้น แต่เขาก็สามารถยืนหยัด ออกทน ด้วยความศรัทธาต่อต้นตอ

จารย์ทีโลปะอย่างไม่สั้นคลอน นาโรปะที่ไม่เคยมีความคิดคิดที่จะย้อนกลับไปสู่ทางเลือกอื่น เพราะเขาตระหนักดีว่าเส้นทางชีวิตของเขาจะไม่มีความเลือกอีกต่อไป

สิบสองปีผ่านไป วันหนึ่งขณะที่นาโรปะกำลังยืนอยู่กับทีโลปะกลางพื้นที่ราบแห่งหนึ่ง ทีโลปะกล่าวว่าถึงเวลาแล้วที่เขาจะส่งทอดสายธรรมอันลึกล้ำให้แก่ นาโรปะ ผ่านคำสอนปากเปล่าที่ใครๆ ต่างก็ปรารถนา เมื่อทีโลปะถามถึงเครื่องบรรณาการ นาโรปะผู้ซึ่งไม่หลงเหลือของมีค่าติดตัวจึงตัดสินใจมอบนิ้วมือและเลือดของเขา ดังที่ลามาเชรณารถกล่าวไว้ว่า

“หลังจากทีโลปะได้เก็บรวบรวมนิ้วมือของนาโรปะ ทันใดนั้นทีโลปะก็ถอดรองเท้าและออกมาฟาดหน้าศิษย์ของเขาอย่างแรง จนนาโรปะล้มหมดสติไป พอตื่นขึ้นมา นาโรปะก็ได้พบกับสังกรรมสูงสุด อันได้แก่ความเป็นเช่นนั้นเองของสรรพสิ่ง นิ้วมือของเขาถูกต่อกลับอย่างไม่มีร่องรอยของบาดแผล ณ วินาทีนั้นเขาได้รับการส่งทอดคำสอนปากเปล่าอันเป็นหัวใจแห่งสายธรรมเดิมแท้ นาโรปะได้กลายเป็นเจ้าแห่งเหล่าโยคี”

นาโรปะได้รับการถ่ายทอดหัวใจคำสอนแห่งมามูทราจากทีโลปะ รวมถึงโยคะทั้งหก และอนุตรโยคะตันตระ จนท้ายที่สุดเขาได้กลายเป็นสัทธาผู้รู้แจ้งในสายการปฏิบัติที่สืบทอดมาจากอาจารย์ของเขา บ่อยครั้งที่ผู้คนเห็นนาโรปะเดินท่องไปอย่างไร้จุดหมายในป่าทึบ บ้างก็สะพายธนูออกล่ากวาง บ้างก็อยู่ในกามามูทรา บ้างก็ร่าเริงกับเด็กน้อยกำลังเล่นสนุก หัวเราะ สะอื้นให้

ในฐานะตันตระจารย์ผู้รู้แจ้ง นาโรปะรับศิษย์เข้าฝึกกับเขา และแม้พฤติกรรมของเขาจะดูประหลาดพิลึกในมุมมองคนทั่วไปสักเพียงไร นาโรปะก็ได้แสดงถึงพลังแห่งการตื่นรู้เหนือหลักการเปี่ยมด้วยปัญญาญาณ ความรัก ความเมตตา และพลังแห่งจิตอันลึกล้ำเหนือคำบรรยาย อีกด้านหนึ่งนาโรปะยังคงความเป็นนักปราชญ์ผู้สามารถประพันธ์งานเขียนในชั้นวัชรยานอันทรงคุณค่า ดังเห็นได้พระคัมภีร์เท็นเจอ ที่เป็นที่ยู่อักกันคินหมูโยคีผู้ปฏิบัติ

นาโรปะถือเป็นธรรมาจารย์คนสำคัญในวิวัฒนาการของสายคากิว โดยเฉพาะการรวมเอาเทคนิคตันตระกับหลักปรัชญาพุทธดั้งเดิมเข้าด้วยกัน ผลลัพธ์ก็คือสายปฏิบัติอันมีชีวิตที่เปี่ยมด้วยการอุทิศตนสู่สายธรรมเดิมแท้เหนือหลักตรรกะ กับหลักปรัชญาพื้นฐานอันแสดงความเข้าใจที่ถูกต้องในเส้นทางการฝึกตน ก็เพราะนาโรปะนี่เองที่ทำให้คำสอนอันลึกซึ้งตามวิถีโยคีอนาคาริกของทีโลปะสามารถเดินทางออกจากป่าทึบในอินเดียตะวันออกสู่รูปแบบการฝึกฝนในแบบโยคีผู้ครองเรือนที่ได้ถูกปรับให้เหมาะสมตามเหตุปัจจัยในยุคสมัยโดยศิษย์เอกของนาโรปะที่ชื่อมาร์ปะ